

Vietnam: op één na grootste rijstexporteur van de wereld.

Wereldwijd

[Ben Kloosterman]

Fietsen door de Mekong Delta (5)

De rijstverbouw is voor Vietnam

van grote economische betekenis.

Het land kent twee grote 'rijstschuren': de Mekong

Delta in het zuiden en de Red River Delta in het

noorden. Zij behoren tot de grootste

rijstplantagegebieden van de wereld.

Voor na 1986 nam de verbouw

enorm toe en werd Vietnam dankzij de

'doi moi' een belangrijke exporteur van rijst.

Alle etappes in de 'tour de Mekong' leiden langs rijstvelden, rijstvelden en nog eens rijstvelden. Groene rijstplantages met een ingenieus irrigatiesysteem van kanalen, kanaaltjes, sloten, dijken, dammen, smalle paadjes en richeltjes, totaal meer dan 4500 kilometer lang. Het zijn de velden waarin we de waterbuffels de zaai-bedden zien beploegen, eggen en egaliseren. De vrouwen, met de traditionele rijsthoeden op, zetten de tere plantjes en bemesten het land.

In de sloten en kanaaltjes tussen en in de rijstvelden wordt in toenemende mate vis gekweekt. Op andere akkers wordt geoogst en gedorst en het zijn dan opnieuw de buffels die de met rijst gevulde zakken op een soort arrenslee vanuit

de natte velden naar de weg slepen. Daar worden de zakken opgestapeld en vervolgens met vrachtauto's afgevoerd naar de fabrieken om de rijst te drogen, te pellen en te reinigen.

Veel rijstpellerijen en reiniging- en sorteermachines zijn sterk verouderd. Eén zo'n fabriek ligt aan een kanaal waarover de rijst per boot wordt aangevoerd. Het gebouw is uit golfplaten opgetrokken en er staan bewerkingsmachines uit het jaar nul, die met talloze riemen worden aangedreven. Er zijn ook modernere bedrijven, veelal kleinschalig maar uitstekend ingericht. Er is in Vietnam, net zoals bij de voederfabricage, duidelijk sprake van een inhaalslag die zich voorlopig in versterkte mate zal voortzetten, want de rijstver-

bouw groeit nog steeds. De bevolkingsaanwas is enorm en daarnaast probeert de regering zo veel mogelijk rijst te exporteren. Vorig jaar zo'n vijf miljoen ton, waarmee Vietnam de op één na grootste exporteur van rijst in de wereld is.

'Doi moi'

Er zijn jaren geweest dat er rijst geïmporteerd moest worden. Die situatie deed zich voor nadat Noord- en Zuid-Vietnam in 1975, na het vertrek van de Amerikanen, waren herenigd tot één (communistische) staat. De regering introduceerde in Zuid-Vietnam het collectivisme, dat wil zeggen dat alle productiemiddelen, boerderijen en rijstplantages staatseigendom werden. In Zuid-Vietnam, dat tot dan toe ruim voldoende rijst voor eigen bevolking verbouwde en zelfs exporteerde, liep de rijstproductie dramatisch terug. Vooral in de stad Saigon ontstonden grote voedseltekorten. Velen trokken naar het platteland om op de zwarte markt rijst te kopen. Tot 10 kg werd oogluikend toegestaan, maar bij controles werd ook veel rijst in beslag genomen.

Uitgestrekte rijstplantages met een ingenieus irrigatiesysteem van dijken, dammen, paden, kanalen en sloten waarin ook gevist wordt.

Op reis in Vietnam

Oud-hoofdredacteur van De Molenaar, Ben Kloosterman, maakte met zijn vrouw Annie een fietstocht door Vietnam. Op 19 november 2007 stapten ze met hun Koga Myata's op het vliegtuig naar Saigon. Ruim zeven weken trokken ze door de Mekong Delta en legden daarbij in totaal zo'n 1500 km af. In een serie artikelen geeft Kloosterman een beeld van het land en de (snelle) ontwikkeling van de veehouderij en visserij, met in het verlengde daarvan de diervoeder- en visvoederindustrie.

>> Vietnam: op één na grootste rijstexporteur van de wereld.

Een ouderwetse verrijdbare rijstpel-, reinigings- en sorteermachine voor de bewerking van rijst voor eigen consumptie.

In 1986 kwam daarin verandering. De regering in Hanoi zag in dat het systeem van collectivisme niet werkte. Er werden economische hervormingen doorgevoerd, bekend als 'doi moi', vernieuwing. De economie werd geliberaliseerd en particulier bezit werd weer toegestaan, zowel in de landbouw als ook in de veehouderij en de visserij. Binnen drie jaar was Vietnam van importeur weer exporteur van rijst en rijstproducten.

Voorlichting

De rijstverbouw is nog erg arbeidsintensief, maar er worden ook al nieuwe plant- en oogstmethoden toegepast,

zoals combines, waarmee wordt gemaaid en gedorst. Er is ook veel voorlichting. Vrijwel iedere avond is er op de tv een voorlichtingsprogramma over de landbouw, de veehouderij, de aquacultuur en vooral ook over de rijstverbouw. Nieuwe rassen worden besproken, nieuwe plantmethoden, bemesting, oogstmachines en ook hoe er in de rijstvelden vis kan worden gekweekt. Met betrekking tot plantmethoden werd onder meer een rol met kleine stekjes getoond, zoals we die kennen voor de aanleg van gazons en grasvelden.

Ook vanuit de luidsprekers die overal

langs de straten en wegen zijn aangebracht om de communistische verworvenheden te verkondigen, wordt landbouwvoorlichting gegeven. Via dezelfde luidsprekers wordt in de vroege ochtenduren (half vijf) ook muziek ten gehore gebracht en wordt opgeroepen om op muziek sportoefeningen te doen. Dat doen de Vietnamezen massaal, individueel en in groepsverband.

Pel- en reinigingsmachine

Veel rijst wordt nog kleinschalig verbouwd, dat wil zeggen op een akkertje bij huis. Het wordt nog met een sikkel gemaaid en handmatig gedorst. Hoe die rijst gepeld en gereinigd wordt, ontdekken we op zekere dag min of meer bij toeval. We hebben ons al enkele keren afgevraagd, waarom er steeds hoopjes rijst langs de weg liggen. Om te drogen, of voor de verkoop? En dan is daar plotseling het antwoord op onze vraag. Langs de weg staat een oude verrijdbare pel-, reinigings- en sorteermachine, aangedreven door de motor van het voertuig. De man die de machine bedient, gaat van huis tot huis en overal waar één of meerdere zakken rijst aan de weg staan, stopt hij, pelt en schoont de rijst en gaat vervolgens naar de volgende klant.

Op de grote rijstvelden worden steeds meer combines ingezet, maar er wordt,

'Miljonair'

Gedurende de weken dat we in Vietnam verblijven, voelen we ons 'miljonair'. Je hebt namelijk aldoor miljoenen op zak. Helaas geen euro's, maar dong. En dat is wel een heel groot verschil, want de Vietnamese munt is ten opzichte van de euro niet veel waard en vermindert bijna dagelijks in waarde. Bij aankomst in november 2007 lag de koers op rond 22.500 dong per euro en inmiddels is een euro al bijna 26.000 dong waard. In pinautomaten, die je in de meeste plaatsen wel aantreft, kun je maximaal per keer voor 100 euro pinnen, dus voor circa 2,5 miljoen dong.

Er wordt overwegend met biljetten betaald waarvan er maar liefst 13 zijn. Het kleinste biljet is 200 dong, dat wil zeggen nog niet één eurocent! Er was tot voor kort zelfs een biljet van 100 dong. Verder zijn er biljetten van 500, 1000, 2000, 5000, 10.000, 20.000, 50.000, 100.000, 200.000, 500.000, 1.000.000 en van 2.000.000 dong. Munten zijn er van 200, 500, 1000 en 5000 dong.

De kleinste biljetten, vooral die van 1000 en 2000 dong, zijn het meest gangbaar. Die gaan vooral op de markt van hand tot hand, onder andere bij aankoop van vis en zijn daardoor verschrikkelijk vies. Je moet op de markt dan ook niet aankomen met briefjes hoger dan 10.000 dong, want dan is er een probleem: of ze hebben er niet van terug, of je ontvangt een hoop 'kleine' briefjes.

vaak door een heel legioen arbeiders, nog heel veel handmatig gemaaid, tot garven gebonden en afgevoerd naar een dorsmachine. Waterbuffels trekken vervolgens de met zakken rijst geladen sleeën naar de weg voor verder transport naar de fabrieken om daar gedroogd, gepeld, gereinigd en gesorteerd te worden en om een eventuele verdere bewerking te ondergaan, bijvoorbeeld tot uiteenlopende rijstproducten en niet te vergeten tot rijstwijn. Het rijststro vindt ook zijn weg naar de veehouderij, vooral de vleesveehouderij omdat rijststro de vleeskwaliteit ten goede komt.

Productiestijging noodzakelijk

Een verdere stijging van de rijstproductie zal in de komende jaren onverminderd voortgaan. Het wordt door de overheid gestimuleerd om de export nog verder te kunnen opvoeren, maar het zal vooral ook noodzakelijk zijn om in de toekomst de Vietnamese monden te kunnen blijven voeden. De bevolking kent een jaarlijkse aanwas van meer dan één miljoen. Die productieverhoging moet bereikt worden door uitbreiding van het areaal en opvoering van de opbrengst door gebruik te maken van verbeterde rassen. Daarnaast zal geïnvesteerd moeten worden in modernere productie-, oogst- en bewerkingsmethoden en machines, zoals

Inzaming van honderden zakken rijst van een grote rijstplantage. Vrachtauto's voeren het af naar de drogerijen en de pellerijen.

drogerijen, pellerijen, reinigings- en bewerkingsmachines. De werklust en de man-/vrouwkracht om dat doel te bereiken, is in Vietnam

ruimschoots aanwezig. Er ligt hier, net zoals we dat zagen in de diervoeder- en de aquafeedsector, een grote markt, ook voor buitenlandse bedrijven. ■

Met waterbuffels wordt de rijst na het dorsen in zakken van de natte velden afgevoerd naar de openbare weg.